

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ปัญหาหนี้สินเชิงซ้อนกับศักยภาพและข้อจำกัดของการแก้ปัญหา
โดยชุมชน: กรณีศึกษาหมู่บ้านวังหมื่น ตำบลสันโป่ง
อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวนฤมล ลือชา

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

(การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สิทธิณัฐ ประพุทธนิติสาร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาปัญหาสาเหตุการเกิดหนี้จากปัจจัยในเชิงโครงสร้างเชิงการผลิตและการบริโภค 2) ศึกษาการจัดการปัญหาหนี้ศักยภาพและข้อจำกัดในการแก้ปัญหาหนี้ โดยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิและการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับเชิงปริมาณ คือ เก็บข้อมูลจากประชากรตัวอย่างที่เลือกมี 100 ครัวเรือน จากที่มีทั้งหมด 142 ครัวเรือน แยกตามกลุ่มอาชีพ 4 กลุ่ม คือ รับจ้าง 67 ครัวเรือน เกษตรกร 27 ครัวเรือน ค้าขาย 4 ครัวเรือน และรับราชการ 2 ครัวเรือน แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มแกนนำ เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้และสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มแกนนำและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาได้พบว่า สาเหตุให้เกิดหนี้สินมีหลายสาเหตุ จากสาเหตุเชิงโครงสร้างคือจุดเปลี่ยนจากการผลิตระบบเดิม ไปสู่เชิงพาณิชย์ มีการพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคและปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructures) ที่นำไปสู่การเกิดปัญหาในกระบวนการผลิตที่เปลี่ยนจากแบบดั้งเดิมเป็นการค้า ส่งผลให้ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิต และการตลาด จากภายนอกทำให้ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการบริโภค เป็นบริโภคนิยม ทำให้ขาดความเป็นชุมชนแบบดั้งเดิมกลายเป็นชุมชนปัจเจกนิยม

การขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหา ผ่านการรวมตัวกันของคนในชุมชนและแกนนำ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน เบื้องต้นมีการเปลี่ยนถ่ายหนี้จากนอกระบบมาสู่ในระบบและจัดการกับปัญหาแต่ละด้าน ผลคือการจัดการปัญหาเชิงโครงสร้างผ่านโครงการและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ รวมทั้งการ

พัฒนาผ่านการอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชน ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงไปสู่การเปลี่ยนแปลง
ในกระบวนการผลิต และการบริโภค เป็นผลให้หนี้ของคนในชุมชนโดยรวมลดลงจากเดิมถึงร้อยละ
24.04 ต้นทุนการผลิตโดยรวมลดลงจากเดิมถึงร้อยละ 37.93 ในขณะที่ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นร้อยละ
10 ต่อไร่ ถั่วเหลืองเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.07 ต่อไร่ ในด้านการบริโภค เรียนรู้แนวคิดและพัฒนาทักษะ
ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จัดตั้งร้านค้าในชุมชนที่จำหน่ายสินค้าในราคาที่เป็นธรรม จัดทำโครงการ
ปลอดเหล้าและการพนันในงานศพ

การจัดการแก้ปัญหาพบว่าในเชิงโครงสร้างแม้ภาครัฐจะเข้ามาช่วยหนุนเสริมในด้าน
ต่างๆ แต่ชุมชนยังไม่มีกลไกที่เข้าไปจัดการทำให้คนในชุมชนยังขาดโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมแสดง
ข้อคิดเห็น และกำหนดนโยบายที่จะสอดคล้องกับการแก้ปัญหาของท้องถิ่น ได้อย่างแท้จริง ส่วนการ
แก้ปัญหาหนี้สินในด้านการผลิตและการบริโภคชุมชนได้ใช้กลุ่มต่างๆ มีกองทุนและมีกฎเกณฑ์
กติกาสังคมชุมชนสามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้ระดับหนึ่ง

โดยสรุปปัญหานี้เป็นผลมาจาก การขาดอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิต ขาดทุน
สำรองเพื่อการผลิตและบริโภคในครัวเรือน ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ราคาปัจจัยการผลิตและราคา
สินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้นทั้งหมดเป็นเรื่องเชิงโครงสร้างดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมโดย
การให้ความรู้ ด้านการผลิต การตลาด และการใช้จ่ายเพื่ออุปโภค บริโภคอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

Thesis Title	Complexity of Debt Problems and Potentials and Limitations of Community Solutions: A Case Study of Wang Mun Village, Sun Pong Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province
Author	Miss Naruemol Luecha
Degree	Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management)
Thesis Advisor	Lecturer Dr. Sidthinat Prabudhanitisarn

ABSTRACT

This research has 2 objectives; 1) to study causes of debt from complex relationships between structure and production and consumption, 2) to analyze potentials and limitations of community in solving the debt problems. It applies qualitative methods of secondary information review and in-depth interview of key information and quantitative ones by questionnaire survey with 100 households from total 142 classified into 4 occupations, 64 wage earning, 27 farming, 4 trading and 2 government employment.

It finds that causes of villagers' debt are complex relation from structural forces first. It started when economic development schemes were introduced, namely, infrastructure and public utility improvement along with new market system, all supported modern production and consumption. Production system in the community, consequently, has changed from subsistence to commercial. As a result, farmers are dependent on inputs and market which they had no control. They also consume more modern goods and services than necessary. They become more individualistic than before. These all combine make them lose overtime and increase indebtedness.

The community has dealt with this problem from leaders through groups with GOs supports. Some success is evident from transferring informal loans to formal ones, from increasing non-agricultural income generating activities, and from reducing cost of production

and consumption. Debt of the community members has reduced to 24.04 % overall, and 37.93% in cost of production. For consumption, the community applied sufficiency economy to village own store and cutting down liquor drinking and cost of social taxes.

For debt problem management it finds that, in terms of community's infrastructure, although the government agencies has tried to improve in all infrastructures for the community, however community themselves has no effectively strategies to manage them. People in the community have limited opportunity to participate in order to show their opinions regarding policies specification that correspond with local problems solution indefinitely. For debt solution in terms of production and consumption, villagers have applied many fund groups that have an actual regulation that enable them to solve the debt problem at some level.

In conclusion, villagers are powerless to negotiate with market and to deal with modern consumption. For the policy, the decreasing of products and factors' income as well as increasing of consumer expenses also causes the debt problem. Therefore, the government sectors should provide knowledge regarding the production and marketing system as well as consumer protection for the community.